

Posudek školitele - DP Vztah k životnímu prostředí v představách o budoucnosti žáků pátých tříd základních škol

Eduard Petiška předkládá k posouzení zajímavý počín. Výsledky jeho dotazníkového šetření mapují představy o budoucnosti u žáků pátých tříd základních škol v ČR. Nepřistupuje však k problému z pohledu vývojové nebo kognitivní psychologie, ale volí sociologické konceptuální a interpretační zasazení.

Nejlepší část práce je rešerše. Eduard píše kultivovaným stylem, který se příjemně čte a zároveň není úplně triviální. Zejména část 2.1 Konceptuální zasazení, je velmi pěkně zpracována - čtenář se nenudí a zároveň je nucen k přemýšlení, což považuji za optimální kombinaci.

Empirická data jsou statisticky vyhodnocena a všechny hypotézy řádně testovány. Příjemný je souhrn hlavních zjištění na straně 86 a 87. Velmi oceňuji také spolupráci se zahraničním badatelským týmem při vytváření výzkumného plánu a dotazovacího nástroje. Inovativnost zjištěných výsledků si však posoudit netroufám, protože přehled empirických studií byl směřován primárně do oblasti sociologie a je možné, že v zahraničním psychologickém výzkumu již podobná data v minulosti publikována byla.

Interpretace výsledků prokazuje, že autor získal dobrý vhled do problému a že o výsledcích své diplomové práce přemýšlí. Tedy, zřejmě i proto, že práci nepsal úplně na poslední chvíli, jak je někdy u studentů a studentek zvykem, a měl na to proto také nějaký čas. Celkově spolupráce probíhala dobře, Eduard v průběhu konzultací bystře reagoval na podněty a sledoval jsem průběžně i velký posun ve schopnosti práce s kvantitativními daty, formulování hypotéz, atd. oproti výchozímu stavu.

Na straně 91 propojuje autor zjištění, že "že respondenti, kteří si myslí, že mohou svět změnit, se zároveň chtějí podílet na rozhodovacích procesech ve svém okolí" s úvahou, jak motivovat děti k zapojování do rozhodovacích procesů a k přesvědčení, že mohou svět měnit k lepšímu. Jako možnou cestu uvádí zapojení dětí do komunity. S tím nesouhlasím. Fungování v rámci komunity může mít naprosto různý efekt na mentalitu dětí, ale i dospělých. Vše závisí na osobnosti charismatického vůdce komunity, struktury jejích členů, preferovaných hodnot, postojů, názorů, apod. V některých případech může být komunita svým členům prospěšná z pohledu jejich subjektivně prožívané životní pohody, nicméně se může jako taková uzavírat vůči okolnímu světu. To je příklad některých alternativních komunit v současné době, které si vytvářejí "svůj vlastní vnitřní svět" a většinovou společnost spíše odmítají. Posilují tím pozici "my a oni" a těžko pak můžeme od těchto mladých lidí očekávat zapojování do rozhodovacích procesů v rámci formalizovaných struktur. Druhá věc je, zda bychom měli chtít, aby byli dnes mladí lidé přesvědčeni o tom, že mohou svět měnit k lepšímu. To je otázka pro širší zamyšlení. V některých případech, kdy jsou mladé a vitální představy konfrontovány s často neúprosnou a tvrdou realitou dochází k tomu, že může nepotvrzení takovéto představy vyvolat roztrpčení, zklamání a v extrému až stažení se ze světa do ulity svých zájmů, koníčků, alkoholu, či jiných forem úniku z reality, která vlastně "není tak růžová". Jinou cestou je pak realistické přijetí toho, jaký svět je a jak funguje, což ale zase nutně neznamená zařadit se do mainstreamu a věřit tomu, co nám předkládají média, reklama či lidé, kteří se veřejně tváří tak, že už všemu rozumí.

Tato moje poznámka je však jen na okraj a není třeba na ni v rámci obhajoby nijak reagovat. Práce s citacemi je solidní, formality bez problémů, přílohy přehledné.

Doporučuji diplomovou práci k obhajobě a navrhuji ohodnocení ve výši 17 bodů.

V Praze dne 10.8.2015

Radek Trnka